

MAKALE YAZMA VE DEĞERLENDİRMEDE TEMEL UNSURLAR

Raportör: Yavuz BOZFAKIOĞLU*

Konuşmacılar: Işık OLCAY (Yürütücü), Kurtuluş TÖRECİ,
Süleyman ÇELİK, Yavuz BOZFAKIOĞLU

Konuşmacılar çeşitli örneklerle makale yazmadaki yanlışlıklara dikkati çekmişler, nasıl olması gerektiğini de gene örneklerle gözler önüne sermişlerdir. K. Töreci özellikle 10. ANKEM Kongresi'ne gönderilen serbest bildiri özetlerindeki aksaklıkları çarpıcı bir şekilde vurgulamıştır. Katılımcıların da çok aktif şekilde katıldığı tartışmalar sonucu aşağıdaki hususlarda yaygın bir görüş birliğine varılmıştır.

1- Bilimsel makale "bir bilimsel çalışmanın değerlendirilmesi olduğu kadar, meslektaşların ve bilim dünyasının yararlanımına kolay anlaşılabilir olarak, belirli kural ve şekiller içinde sunulması" olarak tanımlanmıştır.

2- Prospektif klinik çalışmalarda, dergi yöneticilerinin yazı ekinde Etik Kurul kararı istemesi giderek yaygınlaştırılmalıdır.

3- Makale kaleme alınmadan önce, yayınlanmak üzere gönderileceği derginin yazım kuralları dikkatle incelenmeli ve bu kurallara uygun olarak şekillendirilmelidir.

4- Yazının başlığı olabildiğince kısa, ancak çalışmayı tanıtır nitelikte olmalıdır.

5- Çalışmada yer alan isimlerin sayısı 4-5'i geçmemelidir; aksi takdirde çalışma grubu olarak alfabetik liste halinde verilmelidir. Yer alan isimleri sıralamada, katkının yanında, etik-deontolojik kurallara uyulmalıdır. Dergiye gönderilen yazıda, makalede isimleri bulunan tüm yazarların imzalarının bulunması, eğer de olsa karşılaşılabilen muhtemel sorunları önleyecektir.

6- Özet, çalışmanın amacı, metodu, kullanılan materyal, sonuçlar ve yorum hakkında yeterli bilgi vermelidir.

7- Giriş bölümü 1-2 paragraf olmalı, çalışmanın niçin yapıldığını, neyin amaçlandığını, çıkış noktasını kısaca vererek çalışmayı takdim etmelidir.

8- Kullanılan metod ve materyal hakkında olabildiğince ayrıntılı bilgi verilmeli, okuyucuya, benzer çalışma yapabilme olanağı sağlanmalıdır. Makalenin bu bölümünde, klinik çalışmalarda "metod-materyel" yerine, etik kaygılarla "hastalar ve metod" kullanılmasının yerinde olacağı özellikle vurgulanmıştır.

9- Bulgular-Sonuçlar bölümünde, metodda belirtilen parametrelerin tümüne ilişkin veriler, olabildiğince tablo ve/veya grafiklerle verilmelidir. Tablo ve grafiklerin ayrıca metin halinde anlatılması gereksizdir.

10- Tartışma bölümünde, çalışılan parametrelerle ilgili sonuçlar sırayla, tek tek, kaynak verilerek yorumlanmalı, tekrardan kaçınılmalıdır. Yazı bu özellikleri ile bir bütünlük taşınmalıdır. Bulguları, kaynak bulguları ile ardarda verilerek herhangi bir yorum yapılmaması sık karşılaşılan bir hatadır. Tartışma bölümünün kısa bir sonuç paragrafı ile sonuçlanması gereklidir.

11- "Kaynak sayısı ne kadar çok ise yazı o kadar değerlidir" şeklinde bir yaklaşım yanlıştır.

* İstanbul Tıp Fakültesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı, Çapa, İstanbul.

Oturuma katılanların dile getirdiği bir konu da kullanılan Türkçe olmuştur. Makalelerde kullanılan yabancı kelime ve deyim sayısının çokluğundan yakınılarak, Türkçe karşılıklarının bulunabileceği öne sürülmüştür. Örnek olarak, son yıllarda karşılaşılan “ .. rapor edildi, reporte edildi” gibi zorlamalardan kaçınmak gerektiği vurgulanmıştır. Yazı dili ile konuşma dilinin farklı olduğu belirtilerek, makalelerde “yaptık, bulduk” gibi çekimler yerine “yapılmıştır, yapıldı; bulunmuştur, bulundu” yeğlenmesi önerilmiştir.

Üzerinde durulan bir diğer konu ise, yazının gönderildiği derginin, varsa hakem okuyucusu ile olan ilişkiler olmuştur. Düşünce birliğine varılan nokta hakem okuyucu sisteminin, yani “editorial board”un derginin bilimsel değerini arttırdığı olmuştur. Hakem okuyucunun makaleyi ciddi bir şekilde ele alarak, kısa sürede sonuçlandırması gerektiği, editörün ise hakem okuyucu-yazar ilişkisine müdahalesinin olamayacağı; ancak yazarların ve hakem okuyucunun görüşlerinde ısrarlı olması durumunda, makaleyi eleştirisi ile birlikte yayımlayabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, hakem okuyucu ve editörün yazarın üslubuna karışmaması gerektiği, ancak ciddi imla hatalarını düzeltebileceği konusunda düşünce birliği oluşmuştur. Katılımcılar, hakem okuyucu olarak bu işi ne kadar ciddi yaparlarsa o kadar çok sayıda makale ile karşılaştıklarını, bu nedenle hakemliğin herkes tarafından ciddiye alınması gerektiğini bir yakınma olarak dile getirmişlerdir.

Oturumun sonucu olarak, bu konunun kongre bilimsel programına alınmış olmasının son derece yerinde olduğu; ileriki kongrelerde bir kurs programı şeklinde ele alınabileceği vurgulanmıştır.